

Koren, Majda: **Protideževna juha.**

Ilustr. Ana Maraž. Ljubljana : KUD Sodobnost International, 2023, 31 str.

| B -stopnja

| Poletje | Dež | Kuhanje | Čarovnije | živali v domišljiji | štetje | sodelovanje

In

Posebna, darilna izdaja:

Ljubljana : Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS : KUD Sodobnost International, 2024,

‡Zbirka ‡Zlata bralka, zlati bralec, slikanica za prvošolce.

Zgodbica Majde Koren *Protideževna juha* je ena od desetih zgodb iz zbirke *Teta Kuha*, ki je z ilustracijami Bojana Jurca izšla davnega leta 2003.

Zdaj *Protideževna juha* lahko beremo v bogato ilustrirani slikanici, v besedilo so na novo vgrajena števila od 9 do 0, ilustracije Ane Maraž pa so bile vključene v osrednjo razstavo na sejmu otroških knjig v Bologni 2024.

Spodbude za dejavnosti ob slikanici: (Namenoma so precej podrobne, ker naj bi bile v pomoč tudi odraslim, ki so manj vajeni pogovora z otroki ob slikanici. S svojimi prvošolskimi otroki naj bi jo brali tudi starši, ne le učitelji, vzgojitelji in knjižničarji. **UPORABITE GLEDE NA ZANIMANJE OTROK!**)

Otroke, ki še ne berejo, povprašam, ali lahko ob ilustraciji ugotovijo, v kakšnem vremenu se dogaja zgodbica.

Otrokom v predbralnem obdobju preberem besedilo: najprej lahko tako, da ga samo poslušajo; berem besedilo, otroci opazujejo ilustracije; začetne bralce spodbujam, da besedilo berejo tudi sami.

Kakšna se jim zdi slikanica? Spodbujam jih, naj povedo, kaj jim je všeč in zakaj oz. zakaj jim ni všeč. (Ali je sploh mogoče, da bi jim ne bila všeč?!) Bi povedali, kaj se je v zgodbici zgodilo?

Zdaj pa k pogovoru: Ali je osebam v zgodbi dež vseč? (Najbrž ne, če je naslov »*Protideževna juha*«.) Kdaj se zgodba dogaja? (Poleti.) V sončnem poletju? (Ne, že sedem dni nesramno dežuje.) Aha, deževni dnevi poleti jim niso všeč! Kako je opisano v besedilu takšno poletje? (*Ah, figo, ne pa poletje.*) Kdo so glavne osebe v zgodbi? (Hišaprihiški otroci in teta Kuha.) Bi znali naštetih vseh deset hišaprihiških otrok? (Seveda, to so Inči, Nageljček, Roža, Buba, Nudeljčka, Srček, Cucika, Bombonček, Toki in Mici.) Kaj pomeni, da so to hišaprihiški otroci? (Mestu je ime Hišaprihiši. Če bi bilo mesto npr. Ljubljana, bi bili to ljubljanski otroci.) Zakaj ima mesto ime Hišaprihiši? Poglejmo na naslovnico, kako stojijo hiše v njem! Kaj so počeli otroci ves teden (pardon, sedem dni, ampak ... teden ima sedem dni 😊)? Kako močno so se dolgočasil, ko so prebrali že vse knjige in porisali ves papir? (Na smrt so se dolgočasil.) Kaj so otroci zaslišali, ravno ko so premišljevali, kako bi porisali tudi stene v kuhinji? (Glas tete Kuhe.) Se je teta Kuha oglasila po telefonu? (Ne, njen glas so zaslišali iz radia.) Kaj jim je rekla teta Kuha? Kaj jim je naročila? (Če se dolgočasijo, naj pridejo k njej in prinesejo vsak nekaj hrane iz domačega hladilnika.) So bili otroci takoj za to? In kaj so nesli k teti Kuhi? (Naštevamo. Pripovedujemo ob ilustracijah.) Kam so vse to stresli pri teti Kuhi? (V največji lonec, ki ga je teta Kuha pripravila.) Kaj je želela dati teta Kuha v juho, ko je zavrela? (Protidežin.) Kje ga je našla, potem ko ga je kar nekaj časa iskala? (V hladilni skrinji.) In kaj se je zgodilo, ko je prašek stresla v juho? (Grozno je smrdelo in v šestih sekundah se je smrad razširil prav do oblakov. Z otroki lahko zatiskamo nosove: »O, fuj! Bljak! Kako smrdi!«.) No, in potem, kaj se je zgodilo potem? (Zagrmelo je, slišati je bilo, kot da oblaki kašljajo in kihajo, nato so pobegnili neznano kam in ... posijalo je sonce!) Kaj je zaklical Inči in kaj otroci za njim? Kaj so naredili s teto Kuho? (»Trikrat hura za teto Kuho« itd.) Kam so potem stekli otroci in kaj so tam počeli? (Stekli so do reke Kampatečeš, skakali vanjo in delali prevale do noči.) Kaj se je takrat začelo? (Pravo poletje.)

Ko naštevamo, kaj vse so otroci nesli k teti Kuhi, smo pozorni do števil od 9 do 0, ki so izražena z besedami in številkami. Obenem lahko otrok tudi šteje predmete, no, hrano iz domačih hladilnikov. Poskusimo šteti na pamet od 9 nazaj ... in seveda tudi od 0 vse do 9! (Medpredmetna povezava z matematiko. 😊)

Opazujemo, kako duhovito je ilustratorica narisala »hrano iz hladilnika«: vsaka od devetih vreč moke je drugačna, Inči je pobral vse, ki jih je našel; Nageljčkovih osem kozarcev korenčkove marmelade spominja na naše vlaganje doma, ko uporabimo prazne kozarce od različne vložene zelenjave in sadja; kaj je Rožinih jajc res sedem ali morda samo šest in je eno kuhano – razpolovljeno? Itd.

Pozorni smo do (nenavadnih?) imen otrok in predvsem do tega, kako jih je ilustratorica upodobila: Inči je slonček, Nageljček je krokodilček, Roža je res deklica, Buba pa je psička, Nudeljčka je deklica, Srček in Cucika pa sta zajček in muca, Bombonček in Toki sta najbrž spet otroka, prvi je temnopolt, drugi ima očala, Mici je seveda pošast (pisateljica Majda Koren je napisala celo knjigo zgodb o navihani pošasti Mici!) Kako občutimo te »otroke«? (Se štirje otroci morda igrajo skupaj s svojimi hišnimi ljubljenci in igračami?)

Niso pa nenavadna le imena otrok. Teti je ime Kuha. (Ker je kuharica.) Mesto je Hišaprihiši, reka je Kampatečeš.

Tudi sicer je besedilo jezikovno zanimivo: *Ah, figo, ne pa poletje! Otroci so se na smrt dolgočasili. Praskali so se tam, kjer jih ni nič srbelo. Otroci so odčofotali in odčmokotali proti hiši tete Kuhe. Šmentana juha, kam sem vendar spravila Protidežin. O, tristo korenčkov!* (Poiščimo jih in se pogovorimo o njih.)

Zakaj so nekateri deli besedila napisani večje in bolj poudarjeno, npr. številke, nekateri vzkliki idr.? Poiščimo jih in se pogovorimo o njih. (Zelo so pomembni. Ali pa so izgovorjeni zelo glasno.)

Poglobimo se v ilustracijo, natančno jo preglejmo: Kako je ilustratorica narisala dež? (Neprekinjene črte najbrž ne predstavljajo rahlega dežja, kajne?) Kakšni so dežniki? Kakšna je teta Kuha ... in, ali se je tudi ona pridružila otrokom pri kopanju v reki? Kaj pa počne Mici ob reki? Kje vidimo, da se je smrad dvignil iz hiše in kje, kot da oblak kiha? Otroke spodbujam, da opazujejo in pripovedujejo. Poseben izziv se mi zdijo silhuete na veznih listih: bi poskušali uganiti, za katere predmete gre? Zakaj sta vezna lista na začetku modra, na koncu slikanice pa rumena? Na naslovnici so nekatere črke v naslovu pravlјice in imenih ustvarjalk nekako »zalite«, spackane? To se nam je dogajalo včasih, ko smo pisali z nalivnimi peresi in so »zalivala«. Tu so črke takšne od dežja, kajne? (Medpredmetna povezava z likovnim poukom.)

Meni so ilustracije Ane Maraž sicer zelo všeč, ampak, če bi otroci želeli zgodbico ilustrirati kako drugače, bi me tudi zanimalo ... 😊 Predvsem mi je v izziv zadnja stran slikanice: stena modre hišice ni porisana. Se nam zdi pusta? Bi morda nanjo narisali nekaj, kar bi sporočalo bistveno dogajanje v zgodbici? (Morda otrokom razdelimo liste, na katerih je silhueta hišice, in vsak nariše svoj predlog. Lahko bi jim dali tudi fotokopije hrbtne strani slikanice, toda fotokopiranje se izogibamo, kajne?) (Učiteljica likovnega pouka, na pomoč!)

Lahko bi se pogovarjali tudi o sestavinah za protideževno juho: o moki, korenčkovi marmeladi, jajcih, oglodanih kosteh, bananah, peteršilju, ocvirkih, starih palačinkah in borovnici? Za protideževno juho so v redu, kaj pa v resnici? So stare palačinke sploh užitne? So oglodane kosti še lahko komu hrana? Spodbujamo domišljijo: kaj vse bi še lahko dali v protideževno juho? Ni treba, da so samo hranljive sestavine ... morda bi bile učinkovite tudi smrdljive nogavice!? Potem pa šalo na stran: kakšne juhe ponavadi kuhamo, kaj dajemo v njih? Ali bi kdo od nas znal skuhati juho? (Pri šolskem kosilu skušamo ugotoviti, kakšne sestavine so v juhi. Trije prvošolci obišejo šolsko kuhinjo in prosijo kuharico/kuharja, naj jim zaupa recept. Kuharju ali kuharici seveda povedo, zakaj jih to zanima in morda na kratko tudi povzamejo dogajanje v zgodbici.)

Lahko bi se pogovarjali o sodelovanju, skupnih igrah in prizadevanjih. In o Mici, ki je »pozabila« na hrano iz hladilnika in ni nič (0) prispevala k skupni protideževni juhi. Spodbujamo domišljijo: Kakšne igre bi se lahko igrali, ko je ves teden deževalo? Kaj se mi radi igramo? Družabne igre, npr. človek, ne jezi se, spomin, monopoli idr. Radi se igramo frizerje in uprizorimo modno revijo idr. Ali koga silimo k igri? Pa vendar: je prav, da se malo potrudim in sodelujem, čeprav sem kdaj manj razpoložen_a za skupno igro?

Na koncu ali kje vmes zgodbico tudi odigramo: najprej morda besedilo pripovedujem, otroci pa jo uprizorijo kot mim, pri ponovitvah bodo otroci že vse zmogli sami. Ker je v skupini več kot deset otrok, se vključijo vsi, ki si želijo (hišaprihiških otrok je seveda več kot deset in to je

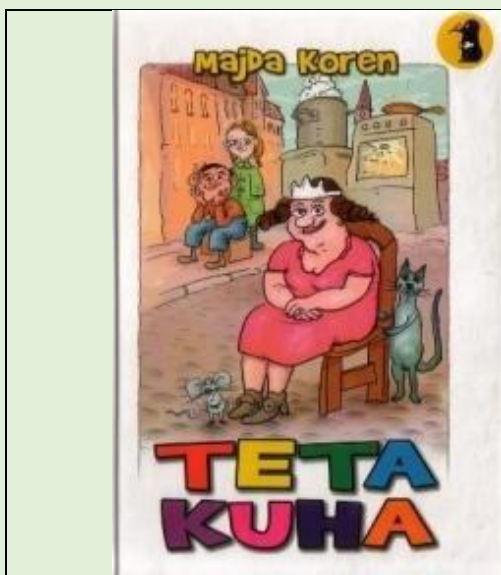
priložnost, da spoznamo tudi števila deset (10) in več. Če je to že preveč matematike, potem se otroci izmenjujejo, in je to samo še ena priložnost, ki zahteva dogovarjanje, sodelovanje idr. Če bi otroci radi zamenjali imena hišaprihiških otrok, jih pač zamenjamo.)

Uf, sem se pa razpisala s temi spodbudami ... kot ena »teta Kuha« 😊 . Toda, kot že rečeno: UPORABITE, ČE VAM JE VŠEČ IN PREDVSEM GLEDE NA ZANIMANJE OTROK!

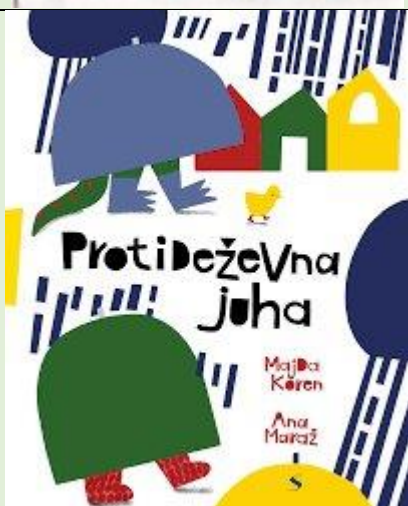
Nadaljnje spodbude za branje:

Protideževna juha je ena od desetih zgodb iz zbirke Teta Kuha, ki je izšla leta 2003. Če slučajno kje v knjižnici še najdete to knjigo, bi morda zgodbico prebrali tudi iz te knjige in primerjali obe besedili (glavna razlika v besedilu so števila).

Primerjali bi lahko tudi ilustracije obeh ilustratorjev:

Ilustr. Bojan Jurc.

Ilustr. Ana Maraž.

Koren, Majda: Teta Kuha. Ilustr. Bojan Jurc. Spremn beseda Ljubica Rodošek. Karantanija, 2003, 28 str.

Majda Koren je plodovita, uspešna in priljubljena pisateljica za otroke. Sama pravi, da »pravlјice kuha«. Našteli smo samo nekaj njenih knjig, primernih tudi za prvošolce in družinsko branje, vi boste pa še kakšno dodali.

Koren, Majda: Čarobna kost. Ilustr. Tanja Komadina. (Mladinska knjiga, 2022), 15 str.

Koren, Majda: Eva in kozel. Ilustr. Suzi Bricelj. (Mladinska knjiga, 2006), 86 str.

Koren, Majda: Mala pošast Mici. Ilustr. Jelka Godec Schmidt. (Mladinska knjiga, 2019), 54 str.

Koren, Majda: Medved in miška 1, 2 3. Ilustr. Bojan Jurc. (Zadruga Novi Matajur; ZTT = EST), po 77 str.

Koren, Majda: Mici iz 2.a. Ilustr. Matjaž Schmidt (Mladinska knjiga, 2017, 2020, 2024), 93 str.

Koren, Majda: Mihec. Ilustr. Ana Košir. (Mladinska knjiga, 2011, 73 str.

Koren, Majda: Nace in Rudi. Ilustr. Tina Brinovar. KUD Sodobnost International, 2012, 14 str.

Koren, Majda: Skuhaj mi pravlјico! Ilustr. Agata Dudek. (KUD Sodobnost International, 2016), 31 str.

Koren, Majda: Že spet ta Mici iz 2. a. Ilustr. Matjaž Schmidt in Jelka Godec Schmidt. (Mladinska knjiga, 2017, 94 str.